

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ*

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΧΟΛΕΒΑ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Α.Β.Σ.Π. καὶ τ. Κοσμητοροῦ τῆς Α.Β.Σ.Θ.

1. Εἰσαγωγή

Σημασία καὶ σκοπὸς τῆς ἀνωτάτης οικονομικῆς ἐκπαίδευσέως

Διὰ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σκέψεών μου ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσέως τῆς χώρας, θὰ πρέπει προηγουμένως, ὄχι νὰ ἀναλύσω πρὸς ὑμᾶς — διότι τοῦτο εἶναι ἴσως περιττὸν — ἀλλ' ἀπλῶς νὰ ὑπομνήσω τὴν σημασίαν αὐτῆς.

Καὶ μόνον τὸ ὅτι, ὡς εἰς ἐκ τῶν βασικωτέρων — ἐὰν μὴ ὁ βασικώτερος — στόχος τῆς Ἐθνικῆς Πολιτικῆς ἔχει τεθῆ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας, διὰ τῆς πλήρους ἀξιοποιήσεως ὅλων τῶν διατιθεμένων μέσων, τῆς ἐξαντλήσεως ὅλων τῶν ὑφισταμένων δυνατοτήτων καὶ τῆς δραστηριοποιήσεως ὅλων τῶν τομέων τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος (γενικωτέρων καὶ μερικωτέρων, μέχρι τῶν πλέον λεπτομερειῶν), καταδεικνύει καὶ πείθει ἀπολύτως περὶ τῆς μεγίστης σημασίας τῆς ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσέως τῆς χώρας, ἐκ τῆς ὁποίας — κατὰ κύριον λόγον — προέρχονται τὰ στελέχη, ἅτινα ἔχουν ἀναλάβει καὶ συνεχίζουσι τὴν ἀναληφθεῖσαν προσπάθειαν.

Ἐάν, ἐξ ἄλλου, ριψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ πέριξ, ἐὰν σταθμίσωμεν καλῶς τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας καὶ ἀντιληφθῶμεν ὅτι διερχόμεθα περίοδον ἀνοικτῶν οἰκονομιῶν, διεθνοῦς οικονομικῆς συνεργασίας, διεθνοῦς οἰκονομικοῦ ανταγωνισμοῦ καὶ διακρατικῶν οἰκονομικῶν Συνασπισμῶν, θὰ ἔχωμεν πληρεστέραν τὴν εἰκόνα τῆς βαρύτητος καὶ τῆς σημασίας τῆς ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσέως.

* Ὁμιλία ὀργανωθεῖσα παρὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Φοιτητῶν τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ δοθεῖσα εἰς τὴν Αἴθουσαν Τελετῶν τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης τὴν Κυριακὴν 4 Φεβρουαρίου 1973.

Διότι, ναι μὲν ὀλοκλήρος ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὅλαι αἱ ὀμάδες καὶ ὅλαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἔχουν κινητοποιηθῆ διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ στόχου τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεώς μας (ἥτις θὰ ἔχη ὡς ἀπωτέραν συνέπειαν καὶ τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀνάπτυξιν), διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκ τῶν δημιουργηθεῖσδν διεθνῶν συνθηκῶν κινδύνων, ὡς καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν προκυπτουσῶν ἐξ αὐτῶν (τῶν διεθνῶν συνθηκῶν) δυνατοτήτων, ἀλλ' οἱ κυρίως φορεῖς τῆς σχετικῆς προσπάθειας, ὁμοῦ μετὰ τῶν παραγωγικῶν τάξεων τῆς χώρας, εἶναι οἱ ἀπόφοιτοι καὶ (ἐν πολλοῖς) οἱ φοιτηταὶ τῶν ἀνωτάτων Οἰκονομικῶν Σχολῶν.

Ἡ διευρυνθεῖσα εἰς ὄγκον, ἔκτασιν καὶ οἰκονομικὴν ἰσχὺν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης, προηγουμένως τῶν ἔξ καὶ ἤδη τῶν ἐννεά, μετὰ τῆς ὁποίας εἴμεθα συνδεδεμένοι καὶ εἰς τὴν ὁποίαν — ὅπτηον ἢ βράδιον — κάποτε θὰ ἐνταχθῶμεν ὡς πλήρως ἰσότιμα μέλη (ἔχοντα τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ μέλη) μᾶς καλεῖ εἰς συνεχῆ ἐγρήγορσιν καὶ μᾶς ἐπιβάλλει ἔτι περαιτέρω ἐπιτάχουσιν τῶν βημάτων προόδου τὰ ὁποῖα ἐπιτελοῦμεν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων προκύπτει ὅτι ὁ εἰς ἀνθρώπινον παράγοντα κατὰλληλος ἐφοδιασμός τῆς οἰκονομίας εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖος καὶ ὅτι ὁ διεθνῆς ἀνταγωνισμός δὲν περιορίζεται μόνον εἰς ὑλικά ἀγαθὰ (προϊόντα) ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα (ὑπηρεσίας) καὶ ὅτι ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει αὗτος εἶναι ἀνταγωνισμός οὐ μόνον οἰκονομικῶν ἀλλὰ καὶ ψυχικῶν, πνευματικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν δυνάμεων.

Ἰδοὺ διατὶ ὑπὸ τὰς παρούσας καὶ τὰς διὰ τὸ μέλλον διαγραφόμενας συνθήκας ἢ Ἀνωτάτη Οἰκονομικὴ Ἐκπαίδευσιν (ὡς ἄλλωστε ἢ καθ' ὅλου Ἀνωτάτη Παιδεία καὶ ἢ ἐν γένει Παιδεία) ἔχει τεραστίαν σημασίαν.

Καὶ ὁμοῦ μετὰ τὴν ὑπόμνησιν τῆς σημασίας τῆς ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσως, δὲν εἶναι περιττὴ ἴσως ἢ ὑπόμνησις καὶ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει αὕτη, ὅστις εἶναι ἢ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν οἰκονομικῶν καὶ οἰκονομικοδιοικητικῶν ἐπιστημῶν κατάρτισιν στελεχῶν προοριζομένων διὰ τὴν δημοσίαν διοίκησιν (καὶ εἰδικώτερον τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν) τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν, ἢτοι τὰς ἐν τῇ χώρᾳ λειτουργούσας ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἐπιχειρήσεις.

Αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον ἔχει οἰκονομικὸν περιεχόμενον (ὡς αἱ ἐξαρτώμεναι ἢ συνδεδόμεναι πρὸς τὰ Ὑπουργεῖα Οἰκονομικῶν, Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Ναυτιλίας - Μεταφορῶν - Ἐπικοινωνιῶν κ.ἄ.) καὶ ἢ ἐν γένει οἰκονομικὴ δραστηριότης (Βιομηχανία, Ἐμπόριον, Ναυτιλία, Τράπεζαι, Τουρισμός, Ἀσφάλεια, Χρηματιστήριον κ.ἄ.) πρὸς τὴν ἀνωτάτην οἰκονομικὴν παιδείαν τῆς χώρας προσβλέπουσιν καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναμένουσιν τὸν ἐφοδιασμόν των διὰ τοῦ καταλλήλου, ὑψηλῆς στάθμης, προσωπικοῦ.

Εἶναι ἐπομένως σημαντικοὶ οἱ σκοποὶ οἱ ἐπιδιωκόμενοι παρὰ τῶν ἀνωτάτων Οἰκονομικῶν Σχολῶν τῆς χώρας, δοθείσης μάλιστα καὶ τῆς προηγουμένως ἀναπτυχθείσης σημασίας τῆς παρ' αὐτῶν παρεχομένης ἐκπαίδευσως.

οικονομικά μαθήματα (Γενική Λογιστική, Οικονομική τῶν ἐπιχειρήσεων, Ἐρευνα ἀγορᾶς, Θεωρία ἐπιχειρηματικῶν ἀποφάσεων καὶ Προγραμματισμὸς τῶν οἰκονομικῶν μονάδων).

Παρά τῆ Σ.Ν.Ο.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1962 καὶ Τμῆμα Μεταπτυχιακῶν Οἰκονομικῶν Σπουδῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτησε καὶ φοιτᾷ λίαν περιορισμένος ἀριθμὸς πτυχιούχων.

Κατὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Ε.Σ.Υ.Ε., εἰς τὸ Τμῆμα Ο.Π.Ε. τῆς Σ.Ν.Ο.Ε. ἐφοίτων κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1969 - 70 (πρὸ τῆς συστάσεως αὐτοτελοῦς Οἰκονομικοῦ Τμήματος) 2.714 φοιτηταί.

Γ. Ἀνωτάτη Σχολὴ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν (Α.Σ.Ο.Ε.Ε.)

Παλαιότερον ὑφίστατο ὡς Ἀνωτάτη Σχολὴ Ἐμπορικῶν Σπουδῶν, τριετοῦς φοιτήσεως. Ἀπὸ τοῦ 1955 μετετράπη εἰς τετραετοῦς φοιτήσεως. Ἀπὸ τοῦ 1963, μετὰ τὸ Β' ἔτος διηρεῖτο εἰς δύο τμήματα, Οἰκονομικὸν καὶ Ἐμπορικόν.

Διὰ τοῦ Ν.Δ. 688/1970 διηρέθη, ἀπὸ τοῦ Β' ἔτους εἰς δύο τμήματα, Οἰκονομικὸν καὶ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων.

Εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Τμῆμα προέχει ἡ κατάρτισις εἰς μακροοικονομικά μαθήματα, ἐνῶ εἰς τὸ Τμῆμα Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων ἡ μικροοικονομικὴ κατάρτισις.

Ἀπὸ τοῦ 1961 λειτουργεῖ παρά τῆ Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Ἰνστιτοῦτον Ἐπιμορφώσεως εἰς τὴν Διοίκησιν τῶν Ἐπιχειρήσεων, εἰς τὸ ὁποῖον βάσει ἐιδικῆς διατάξεως τῆς περὶ Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Νομοθεσίας διδάσκουν ἰδιωτικοοικονομικά μαθήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον «εἰδικοί ἐπιστήμονες».

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1969 - 70 εἰς τὴν Α.Σ.Ο.Ε.Ε. ἐφοίτων συνολικῶς 6.277 φοιτηταί (κατὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Ε.Σ.Υ.Ε.).

Δ. Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Πειραιῶς

Ἐλειούργησεν ὡς Ἀνωτέρα Σχολὴ Βιομηχανικῶν Σπουδῶν καὶ Ν.Π.Ι.Δ. ἀπὸ τοῦ 1939, ἰδρυθεῖσα παρά τῶν Ὀργανώσεων τῶν Ἑλλήνων Βιομηχάνων, τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν καὶ τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1959 μετετράπη εἰς Ἀνωτάτην, τετραετοῦς φοιτήσεως καὶ κατὰ τὸ 1966 κατέστη Ν.Π.Δ.Δ., ἐνῶ ὁ τίτλος τῆς μετετράπη εἰς Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν Πειραιῶς.

Παλαιότερον διέθετε τέσσαρα Κέντρα ἐξειδικεύσεως, τὰ ἐξῆς : Ὀργανώσεως καὶ Διοικήσεως, Στατιστικῆς, Κοινωνικῶν Σπουδῶν καὶ Ναυτιλιακῆς Οἰκονομίας.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 - 72 διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, Οἰκονομικὸν καὶ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων μετὰ τὸ Α' ἔτος σπουδῶν, μὲ ἀνάλογον κατεύθυνσιν (μακροοικονομικὴν τὸ πρῶτον καὶ μικροοικονομικὴν τὸ δεύτερον).

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1969 - 70 ἐφοίτων εἰς τὴν Α.Β.Σ.Π. 3.688 σπουδασταί.

Ε. Ἀνωτάτη Βιομηχανική Σχολή Θεσσαλονίκης

Αὕτη ἰδρύθη ὡς Ἀνωτέρα Σχολή Βιομηχανικῶν Σπουδῶν (καὶ Ν.Π.Ι.Δ.) κατὰ τὸ 1957, στελεχωθεῖσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ὡς καὶ ἡ Α.Β.Σ.Π., κατὰ τὸ 1959 μετετρέπη εἰς Ἀνωτάτην Σ.Β. Σπουδῶν τετραετοῦς φοιτήσεως καὶ κατὰ τὸ 1966 εἰς Ν.Π.Δ.Δ.

Παλαιότερον διηρεῖτο εἰς τρία τμήματα ἀπὸ τοῦ Γ' ἔτους σπουδῶν : Οἰκονομικὸν - Βιομηχανικὸν - Ἐμπορικόν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 - 72 διαίρεται (ἀπὸ τοῦ Β' ἔτους σπουδῶν) εἰς τὰ τμήματα : Οἰκονομικὸν καὶ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων, ἡ δὲ κατεύθυνσις (ὡς καὶ εἰς τὴν Α.Σ.Ο.Ε.Ε. καὶ τὴν Α.Β.Σ.Π. αἰτνες διαιροῦνται εἰς τὰ αὐτὰ τμήματα) εἶναι μακροοικονομικὴ διὰ τὸ πρῶτον καὶ μικροοικονομικὴ διὰ τὸ δεύτερον.

Εἰς τὴν Α.Β.Σ.Θ. ἐφοίτων κατὰ τὸ ἔτος 1969 - 70 1.698 φοιτηταί.

3. Λοιπαὶ Ἀνώταται Σχολαὶ εἰς τὰς ὁποίας διδάσκονται οἰκονομικὰ μαθήματα

Ἀνώταται Σχολαὶ εἰς τὴν χώραν μας, εἰς τὰς ὁποίας διδάσκονται καὶ οἰκονομικὰ μαθήματα, ἐνῶ ὁ χαρακτήρ των δὲν εἶναι οἰκονομικός, εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) Τὸ Νομικὸν Τμήμα καὶ τὸ Τμήμα Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τὸ Νομικὸν Τμήμα τῆς Σχολῆς Ν.Ο.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, εἰς τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα διδάσκονται στοιχεῖα μόνον μακροοικονομικῆς.

β) Ἡ Πάντειος Ἀνωτάτη Σχολή Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑφίστανται ἔδραι : Θεωρητικῆς καὶ Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς, Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς, Δημοσίας Οἰκονομικῆς, Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας καὶ Λογιστικῆς (ἦτοι, ἐπὶ 19 ἑδρῶν αἱ 5 εἶναι οἰκονομικαὶ — ποσοστὸν ἄνω τοῦ 1/4).

γ) Ἡ Γεωπονοδασολογικὴ Σχολή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εἰς τὴν ὁποίαν ὑφίστανται ἔδραι Γεωργικῆς Οἰκονομικῆς, Ἐκτιμητικῆς, Πολιτικῆς καὶ Γεωργοοικονομικῆς Ἐρεῦνης καὶ διδάσκονται στοιχεῖα Θεωρητικῆς, Ἐφηρμοσμένης καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς.

δ) Ἡ Ἀνωτάτη Γεωπονικὴ Σχολή Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν διδάσκονται στοιχεῖα Οἰκονομικῆς καὶ μαθήματα Ἀγροτικῆς καὶ Ἐμπορικῆς Πολιτικῆς.

ε) Τὸ Ἐθνικὸν Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον εἰς τὸ ὁποῖον διδάσκεται Θεωρητικὴ καὶ Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομικὴ καὶ εἰς τινὰς Σχολὰς ἢ Οἰκονομικῆ τῶν Ἐπιχειρήσεων (ἰδίᾳ ἡ Ἐπιχειρησιακὴ Ἐρευνα).

στ) Ἡ Πολυτεχνικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εἰς τὴν ὁποίαν διδάσκεται ὁμοίως Θεωρητικὴ καὶ Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομικὴ.

Δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν παροῦσαν θεώρησιν αἱ Ἀνώταται Σχολαὶ Οἰκιακῆς Οἰκονομίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ λειτουργοῦντα ἐν Ἑλλάδι «παρρητήματα ἔξενον ἰδιωτικῶν Πανεπιστημίων», τὰ διαθέτοντα καὶ οἰκονομικὰ τμήματα (Διοικητῶν Ἐπιχειρήσεων) εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκει προσωπικὸν ἄνευ ἀκαδημαϊκῶν τίτλων.

Κατά τὰς ὑπαρχούσας πληροφορίας οἰκονομικαὶ Σχολαὶ ἢ Τμήματα ἐνδέχεται νὰ λειτουργήσουν καὶ παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ Πατρῶν, ὡς καὶ εἰς τὰ ἰδρυθσόμενα νέα Πανεπιστήμια, Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ἢ Θράκης καὶ Κρήτης.

4. Σύνοψις ὑφισταμένων Τμημάτων Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Συμφώνως πρὸς τὰ προεκτεθέντα ὑφίστανται σήμερον εἰς τὴν χώραν τὰ κάτωθι Τμήματα Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαιδεύσεως :

Εἰς Ἀθῆνας - Πειραιᾶ :

1 καθαρῶς θεωρητικὸν μακροοικονομικὸν (Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν).

1 μὲ προέχοντα χαρακτηῖρα Θεωρητικῆς καὶ Ἐφηρμοσμένης Μακροοικονομικῆς (Α.Σ.Ο.Ε.Ε.)

1 ὁμοίως μὲ προέχοντα χαρακτηῖρα Θεωρητικῆς καὶ Ἐφηρμοσμένης Μακροοικονομικῆς (Α.Β.Σ.Π.).

Ἦτοι 3 μακροοικονομικῆς κατευθύνσεως.

1 Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων (Α.Σ.Ο.Ε.Ε.).

1 Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων (Α.Β.Σ.Π.).

Σύνολον 2 μικροοικονομικῆς κατευθύνσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ δέ :

1 μικτοῦ χαρακτηῖρος, μὲ προέχοντα ὅμως τὸν μακροοικονομικὸν χαρακτηῖρα (Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

1 μακροοικονομικῆς κατευθύνσεως (Α.Β.Σ.Θ.).

1 Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων (Α.Β.Σ.Θ.).

Ἦτοι εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν λειτουργοῦν :

5 Τμήματα μὲ προέχουσαν τὴν μακροοικονομικὴν κατάρτισιν καὶ

3 Τμήματα Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων.

Θὰ ἡδύνατό τις νὰ διατυπώσῃ ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω εἰκόνας τὰς ἐξῆς προχείρους σκέψεις : 1) Εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν ἡ ἀνωτέρω ἀναλογία Τμημάτων (5 : 3) εἶναι ὀρθή, ἐν ὧσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας. 2) Παραμένουν ἀδιαφώτιστοι ὡς πρὸς τὰς κατευθύνσεις τῶν Σχολῶν ἢ Τμημάτων οἱ γονεῖς καὶ οἱ ὑποψήφιοι φοιτηταί, οἵτινες ἐπηρεάζονται ἐκ ψυχολογικῶν καὶ παραδοσιακῶν λόγων καὶ δὲν ἐπιλέγουν τὴν ἐπιθυμητὴν κατεύθυνσιν ἐπὶ τῇ βάσει ὀρθολογικῶν κριτηρίων.

Πράγματι, τόσον οἱ γονεῖς, ὅσον καὶ οἱ ὑποψήφιοι φοιτηταί ὅσοι ἀποφασίζουσι νὰ ἀκολουθήσουν Οἰκονομικὰς Ἐπιστήμας θέτουσι ὡς πρώτην Σχολὴν προτιμήσεώς των ἐν ἑκ τῶν Πανεπιστημιακῶν Οἰκονομικῶν Τμημάτων, ἀγνοοῦντες τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὸ πρόγραμμα σπουδῶν αὐτοῦ. Τίθενται δὲ εἰς ἡσσοναμοῖραν αἰ λοιπαὶ Σχολαί, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν προγραμμάτων καὶ τῆς εἰς αὐτὰς ὑφισταμένης καταστάσεως ἐξ ἀπόψεως διδασκαλίας καὶ διδασκόντων, ἀπλῶς καὶ μόνον

διότι δὲν στεγάζονται ὑπὸ τὸν ἐπιβλητικὸν τίτλον τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῶ κατ' οὐδὲν — τύποις καὶ οὐσίᾳ — ὑστεροῦν ὡς ἀνάταται οἰκονομικαὶ Σχολαὶ αὐτοῦ.

Τοῦτο ἀποτελεῖ πλάνην καὶ λάθος. Θὰ ἔπρεπε νὰ διαφωτίζονται πλήρως γονεῖς καὶ τέκνα, ὥστε ἡ ἐπιλογή τῆς Σχολῆς νὰ γίνεται ἀνεπηρέαστος, μὲ μόνον γνώμονα τὰς μελλοντικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ ὑποψηφίου καὶ τὰς δυνατότητας αἰτινες διανοίγονται ἐνώπιόν του διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ ἐπαγγελματικὴν του σταδιοδρομίαν.

5. Σύνοψις ἀριθμητικῶν δεδομένων ὡς πρὸς τοὺς φοιτοῦντας εἰς τὴν Ἀνωτάτην Οἰκονομικὴν Ἐκπαίδευσιν ἐν Ἑλλάδι

	ἀκαδημ. ἔτος 1964 - 1965	ἀκαδημ. ἔτος 1969 - 1970
1. Τμῆμα Πολιτ. Οἰκον. Ἐπιστημῶν, Νομ. Σχ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν	453	2.370
2. Τμῆμα Οἰκον. καὶ Πολιτ. Ἐπιστημῶν, Σχολῆς Ν.Ο.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	1.018	2.714
3. Ἀνωτάτη Σχολὴ Οἰκον. καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν	4.147	6.277
4. Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Πειραιῶς	3.293	3.688
5. Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης	1.436	1.698
Σύνολον	10.347	16.747

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐνῶ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1960 - 61 πολυαριθμῶτεραι εἰς φοιτητὰς Σχολαὶ ἦσαν αἱ τοιαῦται νομικῆς κατευθύνσεως (συμπεριλαμβανομένης τῆς Π.Α.Σ.Π.Ε.), μὲ 6.786 φοιτητὰς, ἐναντι 5.314 οἴτινες ἐφοίτων εἰς τὰς ἀνωτάτας οἰκονομικὰς Σχολὰς (καὶ Τμήματα), κατὰ τὸ ἔτος 1969 - 70 αἱ ἀνωτάται οἰκονομικαὶ Σχολαὶ κατέλαβον τὴν πρώτην θέσιν ἐξ ἀπόψεως συνολικοῦ ἀριθμοῦ φοιτητῶν (16.747) ἐναντι τῶν Σχολῶν νομικῆς κατευθύνσεως (16.714 συνολικῶς φοιτῶντες).

6. Κύριοι σταθμοὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσως τῆς χώρας μεταπολεμικῶς

Κατὰ τὴν γνώμην μας, οἱ κύριοι σταθμοὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαίδευσως τῆς χώρας, μετὰ τὸν β' Παγκόσμιον Πόλεμον, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι :

α) Ἡ σύστασις Οἰκονομικῶν Τμημάτων εἰς τὰς Σχολάς, Νομικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

β) Ἡ μετατροπὴ τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν ἀπὸ τριετοῦς, εἰς τετραετοῦς φοιτήσεως.

γ) Ἡ ἰδρυσις ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν (1957) καὶ ἡ μετατροπὴ ἀμφοτέρων τῶν Ἀνωτέρων Σ.Β.Σ. Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης τριετοῦς φοιτήσεως εἰς Ἀνωτάτας, τετραετοῦς φοιτήσεως (1959), ἡ μετονομασία τῶν εἰς Ἀνωτάτας Βιομηχανικὰς Σχολὰς καὶ ἡ μετατροπὴ τῶν εἰς Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (1966).

δ) Ὡς τὸν σημαντικώτερον σταθμὸν εἰς τὴν Ἀνωτάτην Οἰκονομικὴν Ἐκπαίδευσιν τῆς χώρας χαρακτηρίζω τὴν γενομένην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 - 72 σύστασιν οἰκονομικῶν Τμημάτων εἰς τὰς Σχολὰς Νομικῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ὡς προελέχθη), τὴν διαίρεσιν τῶν Σχολῶν Α.Σ.Ο.Ε.Ε., Α.Β.Σ.Π. καὶ Α.Β.Σ.Θ. εἰς δύο Τμήματα, Οἰκονομικὸν καὶ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ δὲ τὸν ἐκσυγχρονισμόν καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν προγραμμάτων τῶν ἀνωτέρω Τμημάτων καὶ Σχολῶν (περιορισμὸς ἀριθμοῦ μαθημάτων κατ' ἔτος, διάκρισις μαθημάτων εἰς ὑποχρεωτικὰ καὶ εἰς ἐπιλεγόμενα, νέαι ἔδραι καὶ μαθήματα), Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἐνεφάνισαν ἀδυναμίας ὄρισμένα προγράμματα, ἡ γενομένη τομὴ ἦτο ἀναμφισβητήτως βαθεῖα, ἐξυγιαντικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ.

7. Κύρια θέματα ἀφορῶντα εἰς τὰς Ἀνωτάτας Οἰκονομικὰς Σχολὰς

Τὰ κύρια θέματα ἅτινα ἀφοροῦν εἰς τὰς Ἀνωτάτας Οἰκονομικὰς Σχολὰς τῆς χώρας σήμερον, εἶναι, κατὰ τὴν ἄποψίν μας, τὰ κάτωθι :

α) Αἱ Ἀνώταται Οἰκονομικαὶ Σχολαὶ (καὶ Τμήματα) ἀπέβησαν τὸ καταφύγιον διὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ κατευθυνομένου πρὸς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν μεγάλου (καὶ συνεχῶς αὐξανόμενου) ἀριθμοῦ ἀποφοίτων Μέσης Ἐκπαίδευσεως, ὅστις προβληματίζει σοβαρῶς τὸ Κράτος. Ἦδη ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἐν γένει Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν ἔφθασε τοὺς 38.866, ἐνῶ τὸ σύνολον τῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν ἀνῆλθεν εἰς 11.812 (ἀναλογία εἰσαγομένων πρὸς ὑποψηφίους 30%). Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ τῶν 11.812, 3.350 (ποσοστὸν 28, 36%) εἰσάγονται εἰς τὰς Ἀνωτάτας Οἰκονομικὰς Σχολὰς, ὡς ἀκολούθως :

Εἰς Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν Πειραιῶς	1.000
Εἰς Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης	700
Εἰς Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκ. καὶ Ἐμπορ. Ἐπιστημῶν	900
Εἰς Οἰκονομικὸν Τμῆμα Νομ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν	300
Εἰς Οἰκονομικὸν Τμῆμα Σχολῆς Ν.Ο.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	450
Σύνολον	3.350

βολική. Είς την Έπιχειρηματικήν Οικονομίαν δέν άπαιτούνται τόσον πολλάί γνώσεις άνωτέρων μαθηματικών, όσαι είναι αί σήμερον παρεχόμεναι. Άντιθέτως είς τά άμιγώς θεωρητικά - μακροοικονομικά Τμήματα, ένθα κυριαρχεί ή ποσοτική άνάλυσις, τά μαθηματικά είναι περισσότερον χρήσιμα.

ε) Τό κυριώτερον πρόβλημα τό όποιον άπασχολεί τάς Άνωτάτας Οικονομικάς Σχολάς είναι τό τοιοϋτον τοϋ Καθηγητικού προσωπικού οικονομικών έδρών. Υπάρχουν κενά και έλλειψεις, αί προκηρύξεις πρός πλήρωσιν έδρών ένιote παραμένουν άγονοι (άνευ συμμετοχής ύποψηφίων), είς τάς πλείστας δέ τών περιπτώσεων ύποβάλλονται, μία ή τό πολύ δύο ύποψηφιότητες. Συνέπειαι τοϋ φαινομένου αύτοϋ είναι : 1) Νά καταφεύγουν αί Σχολαί είς «δανεισμούς» καθηγητών μεταξύ των. 2) Νά σημειοϋνται μετατοπίσεις καθηγητών από Σχολής είς Σχολήν. 3) Νά έλαττωθούη αί έναντι τών ύποψηφίων άπαιτήσεις τών Σχολών. Άλλοτε ήτο άτύπως καθιερωμένη ή διέλευσις τών ύποψηφίων καθηγητών έκ τής βαθμίδος τοϋ Υψηλητοϋ, άπητείτο δέ νά έχουν οϋτοι άξιόλογον συγγραφικόν έργον. Ήδη παρεμερίσθησαν άμφότερα τ' άνωτέρω, τά κριτήρια ήμβλύθησαν και προέχει ή σκοπιμότης τής πληρώσεως τών ύφισταμένων κενών.

Τό φαινόμενον τής άπροθυμίας τών νέων έπιστημόνων δι' άκαδημαϊκήν σταδιοδρομίαν και τοϋ περιορισμένου αριθμού ύποψηφίων καθηγητών, έχόντων τυπικά και οϋσιαστικά προσόντα, δέν πρέπει νά μάς έκπλήσση, διότι : 1) Οί καθηγητές οικονομολόγοι είναι περιζήτητοι, ίδια παρά τών μεγάλων έπιχειρήσεων αί όποια καταβάλλουν είς αύτούς ύψηλάς ύμοιβάς. 2) Οί έν τῷ έξωτερικῷ εύρισκόμενοι δέν έγκαταλείπουν εύχερωδώς τάς θέσεις, άμοιβάς και άνέσεις διά νά έλθουν είς τήν Πατρίδα των, ένθα αί συνθήκαι είναι διάφοροι. 3) Έν Έλλάδι, λόγω έπικρατησάσων άλλοτε άντιλήψεων, άπετέλει (πλήν τής οικονομικής έπιβαρύνσεως) σοβαράν τάλαιπωρίαν, ένιote δέ και οδυνηράν περιπέτειαν, ή άπόπειρα εισόδου είς τό άκαδημαϊκόν στάδιον, ήτις ήρχιζε διά τής συγγραφής παρά τοϋ ένδιαφερομένου και έγκρίσεως ύπό τής άρμοδίας Σχολής διδακτορικής τινος διατριβής. Δι' όλους τοϋς άνωτέρω λόγους παρατηρείται ή προαναφερθείσα έλλειψις και δημιουργούηται μεγάλη δυσχέρεια είς τήν έξεύρεσιν καθηγητικού προσωπικού τών άνωτάτων Οικονομικών Σχολών. Εϋτύχημα άπετέλεσεν ή λειτουργία τοϋ Κέντρου Προγραμματισμοϋ και Οικονομικών Έρευνών (Κ.Ε.Π.Ε.), έξ άφορμής τής όποίας ήλθον είς τήν χώραν μας έκ τοϋ έξωτερικού, ώρισμένοι νέοι έπιστήμονες οικονομολόγοι, άμειβόμενοι ίκανοποιητικώς, διά συμβάσεων (έκτός δημοσιοϋπαλληλικού μισθολογίου). Τινές έξ αυτών, έχοντες τά νόμιμα προσόντα και σχετικόν συγγραφικόν έργον, ήσαν ύποψήφιοι και έξελέγησαν είς οικονομικάς έδρας τών Άνωτάτων Οικονομικών Σχολών, πρός πλήρωσιν τών ύφισταμένων κενών.

στ) Εϊδικής φύσεως θέματα, άποτελοϋντα σοβαρά προβλήματα και λόγους μειοϋντας τό κύρος, τήν προβολήν και τήν έπιβολήν των, άντιμετωπίζουν αί δύο Άνωτάται Βιομηχανικά Σχολαί. Ταϋτα είναι : 1) Τό κτιριακόν, ίδια διά τήν Α.Β.Σ.Π. ή όποία σήμερον στεγάζεται ύπό άπαραδέκτους όρους. 2) Ή από τοϋ 1966 (μετά τήν μετατροπήν των είς Ν.Π.Δ.Δ.) έλλειψις Όργανισμών τών δύο Σχολών, οϊτινες καθυστεροϋν, ώς λέγεται, έν άναμονή τής έγκρίσεως τοϋ Κατα-

Β'. Μετά τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος εἰσαγομένων σπουδαστῶν, εἰς 1000 διὰ τὴν Α.Β.Σ. Πειραιῶς, ὡς καὶ εἰς 700 διὰ τὴν Α.Β.Σ. Θεσσαλονίκης κατέστη ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδύνατος ἡ παροχὴ εἰς τοὺς σπουδαστὰς ἐξειδικευμένης καταρτίσεως.

Γ'. Κατόπιν τῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1971 - 72 διαιρέσεως τῶν Α.Β. Σχολῶν εἰς δύο Τμήματα, Οἰκονομικὸν (μὲ μακροοικονομικὴν κυρίως κατεύθυνσιν) καὶ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων (μὲ μικροοικονομικὴν κατεύθυνσιν), αἱ δύο Α.Β. Σχολαὶ κατέστησαν ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ χώρᾳ Ἀνώταται Οἰκονομικαὶ Σχολαὶ (ἢ Τμήματα), Σχολαὶ Οἰκονομικῶν καὶ Οἰκονομικοδιοικητικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐπομένως καὶ ὁ τίτλος τῶν ἀκόμη ὡς ἀνωτάτων Βιομηχανικῶν Σχολῶν παραμένει ἄνευ περιεχομένου καὶ ἀνταποκρίσεως εἰς τὴν πραγματικότητα. Ὅτι δὲ εἰς αὐτὰς διδάσκονται πλέον τομεῖς τῶν οἰκονομικῶν καὶ οἰκονομικοδιοικητικῶν ἐπιστημῶν, δὲν γεννᾶται ἀμφιβολία. Ἐν βλέμμα εἰς τὸ νέον πρόγραμμα τῶν Σχολῶν τούτων πείθει ὅτι παρέχεται εἰς αὐτὰς ἐπιστημονικὴ μόρφωσις, δυναμένη ν' ἀξιοποιηθῇ εἰς τὴν πρᾶξιν, οὐχὶ δὲ ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις. Ἄλλωστε, λ.χ. μεταξὺ τῶν μαθημάτων τῶν διδασκομένων εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Τμήμα τῆς Σχολῆς Ν.Ο.Ε. τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῶν μαθημάτων τῶν Οἰκονομικῶν Τμημάτων τῶν δύο Α.Β. Σχολῶν, δὲν ὑφίσταται τις οὐσιώδης διαφορὰ.

Δ'. Τούτων δοθέντων καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ πλαισίου τὸ ὁποῖον ἐχαράχθη διὰ τῶν Ὑπουργικῶν ὁδηγιῶν, ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ὅτι θὰ ἔδει ἡ θεώρησις τοῦ θέματος νὰ διευρυνθῇ, ἀπτομένη τοῦ καθ' ὅλου προβλήματος τῆς Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς χώρας καὶ ὅτι θὰ ἔδει αἱ λύσεις αἱ ὁποῖαι θὰ προετίνοντο νὰ προσηρμόζοντο πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Ε'. Ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ ψήφων 4 καὶ μὲ μίαν μειοψηφίαν, κατέληξεν εἰς τὴν ἄποψιν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἐπωφελῆς ἡ συγκέντρωσις τῶν οἰκονομικῶν Τμημάτων καὶ Σχολῶν τῆς χώρας εἰς δύο νεοδημιουργουμένας μονάδας ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Παιδείας. (Ὁ ὅρος «μονάδα» τυγχάνει εὐρείας χρήσεως εἰς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. Λ.χ. λέγομεν : οἰκονομικὴ μονάδα, βιομηχανικὴ μονάδα κ.ο.κ.). Ἡ μία ἐξ αὐτῶν θὰ ἔδει — κατὰ τὴν πλειοψηφίαν τῆς Ἐπιτροπῆς — νὰ συγκροτηθῇ εἰς τὸ Κέντρον διὰ τῆς συνενώσεως τοῦ Οἰκονομικοῦ Τμήματος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς Α.Σ.Ο.Ε.Ε. καὶ τῆς Α.Β.Σ.Π. καὶ ἡ ἕτέρα ἐν Θεσσαλονίκη διὰ τῆς συνενώσεως τοῦ Οἰκονομικοῦ Τμήματος τῆς Σ.Ν.Ο.Ε. τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Α.Β.Σ.Θ.

ΣΤ'. Τὰ τέσσαρα ἐκ τῶν πέντε μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἅτινα κατέληξαν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἄποψιν, προτείνουν ὅπως χρησιμοποιηθῇ ὡς τίτλος ἐκάστης τῶν συγκροτηθησομένων κατὰ τ' ἀνωτέρω δύο μονάδων ὁ ἐξῆς : Οἰκονομικὸν Πανεπιστήμιον (κατὰ προτίμησιν) ἢ Ἀνωτάτη Οἰκονομικὴ Σχολή. Προετιμήθη ὁ τίτλος Οἰκονομικὸν Πανεπιστήμιον διὰ τρεῖς λόγους : Πρῶτον, διότι εἰς τὰς νέας ταύτας μονάδας θὰ διδάσκωνται ὅλοι οἱ ἐπὶ μέρους τομεῖς καὶ κλάδοι τῶν οἰκονομικῶν καὶ οἰκονομικοδιοικητικῶν ἐπιστημῶν. Δεύτερον, διότι δὲν ὑφί-

εις ομάδας, όποτε εις καθηγητής θά είναι δυνατόν νά πραγματοποιη τό αυτό μάθημα εις δύο ή και τρεις ομάδας φοιτητών. (Διά τόν καθηγητήν έχει μεγαλύτεραν σημασίαν, νομίζω, ή προετοιμασία διά τήν διδασκαλίαν και όχι εάν τό αυτό μάθημα πραγματοποιηθή δις ή και τρίς).

Θ'. Είς τό πόρισμα τής 'Επιτροπής παρατίθεται έν τέλει πίναξ τών κατά τήν άποψιν ταύτης δυναμένων νά διδάσκονται κατά Τμήμα μαθημάτων. άνευ προσδιορισμού έδρών, ώρων, ύποχρεωτικών και κατ' έπιλογήν κλπ. 'Ως είναι προφανές ή άναφορά αύτη έχει ένδεικτικόν χαρακτήρα και άπόκειται εις τά 'Ιδρύματα νά καθορίσουν έπακριβώς τάς έδρας και τό πρόγραμμα μαθημάτων, άκόμη δέ και τά επί μέρους τμήματα αυτών.

Γ'. Πέραν τών άνωτέρω έπιχειρημάτων είναι δυνατόν νά προστεθοϋν και τά ακόλουθα, τά όποια — κατά τήν γνώμην μας — συνηγοροϋν υπέρ τής άπόψεως τής πλειοψηφίας τής 'Επιτροπής : α) Διά τής προτεινομένης λύσεως δύναται νά έπιτευχθῆ ή άποσυμφόρησις τών δημιουργηθέντων δύο «τεράτων» εις αριθμόν φοιτητών, Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης και 'Αθηνών. (Τό Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης εις τό όποιον κατά τό έτος 1960-61 έφοίτων 6.307 συνολικώς φοιτηταί, ήδη αριθμεί άνω τών 26.000, τό δέ Πανεπιστήμιον 'Αθηνών εις τό όποιον έφοίτων κατά τό έτος 1960 - 61 8.911 φοιτηταί, αριθμεί ήδη άνω τών 24.000). 'Ως είναι εύχερδώς άντιληπτόν, ή περαιτέρω διόγκωσις τών δύο Πανεπιστημίων πρέπει νά άποκλεισθῆ. β) 'Επιτυγχάνεται όμοίως ή συγκέντρωσις μεμονομένων Σχολών και ή δημιουργία ευρύτερων μονάδων. 'Εάν συγκροτηθοϋν αί προτεινόμεναι μονάδες, ή μόν τοιαύτη τοϋ κέντρου θά αριθμη περι τās 13.000 φοιτητάς, ή δέ τής Θεσσαλονου ή όποία παρατηρείται σήμεραν διά τής ύπάρξεως παρ' έκάστη άνεξαρτήτω Σχολῆ ιδιαιτέρας Συγκλήτου, 'Επιτροπών κλπ. Είς τάς μεμονωμένας Σχολάς με περιωρισμένον αριθμόν τακτικών καθηγητών, εφθάσαμεν εις τό σημειον, οί καθηγηταί ν' άπασχολοϋνται περισσότερον εις διοικητικά ή εις διδακτικά έργα τοϋτο. δ) Διά τής προτεινομένης λύσεως θά καταστή δυνατόν ή εκλογή άνωτέρου διδακτικού προσωπικού οικονομικών έδρών παρά καθηγητών οικονομικών διότι, εις μὲν τάς Νομικάς Σχολάς τών δύο Πανεπιστημίων ή συντριπτική πλειοψηφία, ως είναι εύλογον, άποτελείται από νομικούς (οίτινες και πράγματι εκλέγουν τούς οικονομολόγους καθηγητάς), εις δέ τάς άυτοτελείς Σχολάς, εις τάς όποίας ύφίσταται ποικιλία ειδικοτήτων (οικονομολόγοι, μαθηματικοί, νομικοί, κοινωνιολόγοι, χημικοί, τεχνικοί) ένίοτε αί εκλογαί οικονομολόγων καθηγητών τής συγκεντρώσεως θά είναι δυνατή ή ίδρυσις νέων Τμημάτων και έδρών, κατά τάς εκάστοτε εμφανιζόμενας ανάγκας, ως και ή λειτουργία ίκανοποιητικής στάθμης Τμημάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών, διαφόρων τομέων τής οικονομικής 'Επιστήμης. στ) Αί νέαι μονάδες θά έχουν περιθώρια διογκώσεως των και άπορροφήσεως ένός μέρους εκ τών συνεχώς αυξανομένων ύποψηφίων διά τήν 'Ανωτάτην Παιδείαν.

8. Κριτική τοῦ πορίσματος καὶ τελικὴ λύσις

Τὸ πόρισμα τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πρὸς τὰς Σχολὰς διὰ νὰ γνωματεύσουν καὶ ἀποφασίσουν σχετικῶς.

Ἐκ παραλλήλου τοῦτο ἤχθη εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ ἤρχισαν αἱ κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ.

Ἡ ὁμάς Ἐργασίας δὲν διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητον, ἀπλῶς κατέληξεν εἰς ὀρισμένους ἀπόψεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν δεκταὶ ἢ ν' ἀπορριφθοῦν παρὰ τῶν Σχολῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, τὸ ὁποῖον θ' ἀποφασίσῃ τελικῶς.

Ἡ συζήτησις καὶ ἡ κριτικὴ ἐπὶ τοῦ πορίσματος, ὅσον καὶ ἂν εἶναι αὐστηρὰ ἢ καὶ σκληρὰ, εἶναι ὀπωσδῆποτε ἐπωφελῆς καὶ ἐπιθυμητὴ. Διότι, τὸ πρόβλημα τῆς ἀνωτάτης οικονομικῆς ἐκπαιδεύσεως τίθεται ἐπὶ τάπητος καὶ φωτίζονται αἱ διάφοροι πτυχαὶ αὐτοῦ.

Ἐκεῖναι αἱ κατηγορίαι αἱ ὁποῖαι ἀπορρίπτονται εἶναι αἱ ἐξῆς: α) Ὅτι ἐπεδείχθη προχειρότης εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀποφάσεων καὶ σπουδὴ εἰς τὴν μελέτην. Ἡ Ἐπιτροπὴ πράγματι ἐνήργησε ταχέως, ἴσως διότι ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τῆς ἀπετελεῖτο ἐξ ἀνθρώπων τῆς πράξεως, οἱ ὅποιοι συνήθως γνωρίζουν τί ἐπιδιώκουν καὶ πῶς δύνανται νὰ ἐπιτύχουν ἓνα τιθέμενον στόχον. Πάντως ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν διείπετο ἐκ τοῦ ρυθμοῦ τῆς χελώνης καὶ τῆς νοοτροπίας τοῦ «χρονοντούλαπου», ἡ ὁποία τόσον πολὺ ἐβλάψε καὶ βλάπτει τὴν προώθησιν καιρίας σημασίας θεμάτων. Καὶ β) Ὅτι ἐπρυτάνευσεν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς πνεῦμα ἰδιοτελείας ἢ σκοπιμότητος. Τοῦτο δέον ν' ἀποκλεισθῇ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀσχέτως ὀρθότητος πορισμάτων, ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκινήθησαν μὲ γνώμονα τὸ ἀληθές συμφέρον τῆς οικονομίας μας, τῆς παρ' ἡμῖν οικονομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν φοιτητῶν τῆς ἀνωτάτης οικονομικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον.

Ἐνδεχομένως νὰ ἐπλανήθη ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ νὰ εἶναι ἐσφαλμένα τὰ συμπεράσματά της.

Χαίρει ὁμως καὶ αἰσθάνεται ἱκανοποίησιν διότι προεβλήθη καὶ ἐτέθη τὸ θέμα τῆς ἀνωτάτης οικονομικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς χώρας.

Τὸ πρόβλημα ἤχθη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ προσελκύει τὴν προσοχὴν ὄλων πρὸς ἐξεύρεσιν λύσεως.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστῆμὴ διδάσκει ὅτι μεταξὺ πολλῶν λύσεων δέον νὰ προκρίνεται ἡ ἀρίστη δυνατὴ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν.

Ἡ ἀρίστη αὕτη λύσις, ἡ ὁποία κατὰ τὴν Ἐπιτροπὴν εἶναι ἡ προτεινομένη, εὐχόμεθα εἰλικρινῶς ὅπως δοθῇ καὶ εἰς τὸ θέμα τῆς Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς χώρας.

Εἰς ἣν δὲ περίπτωσιν δὲν γίνῃ ἀποδεκτὴ ἢ πρότασις τῆς ὑποδεικνυομένης συγκεντρώσεως, θὰ πρέπει αἱ ἐπὶ μέρους Σχολαὶ νὰ τύχουν τῆς αὐτῆς προσοχῆς, τῆς αὐτῆς μεταχειρίσεως, καὶ τῶν αὐτῶν ρυθμίσεων, ὥστε ἡ οὐσιαστικὴ ἰσοτιμία

τῶν ἀνωτάτων οἰκονομικῶν Σχολῶν, νά καταστή ἐκ πάσης ἀπόψεως πραγματικῇ τοιαύτη.

Εὐχόμεθα πρὸς τούτοις ὅπως, ὅσοι κληθοῦν νά ἐκφέρουν γνώμην ἐπὶ τοῦ θέματος ἢ αὐτοκλήτως ἐκφέρουν τοιαύτην, λάβουν θέσιν ἀντικειμενικῆν, μακρὰν ἐπιρροῶν καὶ ἐπηρεασμῶν, μακρὰν σκοπιμοτήτων καὶ ἀδυναμιῶν, ἀλλὰ μὲ ἀποκλειστικὸν γνώμονα τὴν ἐπιδίωξιν βελτιώσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι παρεχομένης Ἀνωτάτης Οἰκονομικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Περαίνων, ὄχι διὰ νά φανῶ εὐχάριστος πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῶν ἀνωτάτων οἰκονομικῶν Σχολῶν — διότι τοιοῦτον τι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρος μου — ἀλλὰ διὰ νά δικαιώσω ἔν αἰτημά των τὸ ὅποιον κρίνω ὀρθὸν καὶ εὐλογον, φρονῶ ὅτι θὰ ἦτο σκόπιμος ἀλλὰ καὶ δυνατὴ εἰς τινὰς περιπτώσεις ἡ ἐπαγγελματικὴ κατοχύρωσις τοῦ πτυχίου τῶν ἀποφοιτούντων ἐκ τῶν ἀνωτάτων οἰκονομικῶν Σχολῶν, εὐχομαι δὲ ὅπως τὸ αἶτημα τοῦτο μελετηθῇ καλῶς καὶ ἱκανοποιηθῇ εἰς ὅσαν ἔκτασιν εἶναι δυνατόν τοῦτο νά γίνη.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μηνιαία Ἐπιθεώρησις

τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων

Ἐκδιδομένη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966

Γραφεῖα: Φιλελλήνων 6, Ἀθῆναι

Τηλέφωνον: 220 789

Δι' ἔγγραφὴν Συνδρομητῶν

καὶ πώλησιν τευχῶν

πρὸς δρχ. 30 ἑκαστον